

Aan Minister van BZK
Van CZW

nota

Verzending verzamelbrief artikel 68 Grondwet

TER ONDERTEKENING

Nota actief openbaar
Ja

Onze referentie
2025-0000385569

Datum
20 juni 2025

Opgesteld door

Samengewerkt met

Bijlage(n)
2

Aanleiding

Met bijgaande brief aan de Tweede Kamer geeft u opvolging aan een drietal toezeggingen op het gebied van artikel 68 Grondwet. Tevens reageert u op de aangenomen motie-Chakor over artikel 68 Grondwet. Na het akkoord van de ministerraad op 20 juni 2025 is de brief gereed voor verzending.

Geadviseerd besluit

Instemmen met verzending van bijgevoegde brief aan de Tweede Kamer.

Kern

Op 19 en 20 maart heeft u in de Tweede Kamer toezeggingen gedaan over de uitleg van artikel 68 Grondwet. Het gaat om:

1. De toezegging tijdens het tweeminutendebat informatie- en werkafspraken op 19 maart 2025 om voor het meireces het geldende kader voor de behandeling van informatieverzoeken van Kamerleden met de Kamer te delen (n.a.v. een verzoek van het lid Van Waveren).
2. De toezegging tijdens ditzelfde debat om in de brief ook in te gaan op de vraag of – en op welke wijze – de procedure voor het doen van informatieverzoeken versterkt zou kunnen worden.
3. De toezegging n.a.v. een verzoek dat het lid Flach deed tijdens het commissiedebat over de Wet open overheid op 20 maart 2025 om (mogelijk schriftelijk) te reageren op een advies van de hoogleraren Barkhuysen en Van Slooten over de rechtspositie van ambtenaren.

Op 25 maart 2025 heeft de TK met algemene stemmen een motie-Chakor aangenomen die de regering vraagt om een aantal elementen van de toepassing van artikel 68 Grondwet te herbevestigen.

Vanwege de onderlinge samenhang adviseren wij u om in één brief uitvoering te geven aan de drie toezeggingen en tegelijk te reageren op de motie-Chakor.

Hierna worden onder 'toelichting' zowel het besluitvormingsproces als de inhoud van de brief kort toegelicht.

Toelichting

Onze referentie
2025-0000385569

Proces

Datum
20 juni 2025

Ten aanzien van twee van de hiervoor genoemde toezeggingen heeft u de Tweede Kamer aangegeven ernaar te streven vóór het meireces een brief te sturen. Deze deadline is helaas onhaalbaar gebleken, met name door de benodigde interdepartementale afstemming. Informatievoorziening aan de Kamers is een thema dat alle bewindspersonen (en daarmee alle ministeries) raakt. Een zorgvuldige interdepartementale afstemming is daarmee van groot belang. Dit is ambtelijk gebeurd via de CBJ van 13 mei 2025 en het SGO van 28 mei 2025. Deze afstemming heeft geleid tot verzoeken tot het wegnemen van onduidelijkheden in de formulering van de paragrafen 1.e en 1.i van de brief, alsmede de suggestie een bijlage toe te voegen waarin het proces rond een informatieverzoek op grond van artikel 68 Grondwet schematisch wordt weergegeven.

Inhoud

1. Het geldende kader voor informatieverzoeken op grond van artikel 68 Grondwet

Het lid Van Waveren (NSC) heeft u tijdens het tweeminutendebat van 19 maart 2025 verzocht de Kamer te informeren over het geldende kader voor informatieverzoeken. Dit gebeurt in paragraaf 1 van de brief middels een beknopte uiteenzetting van de bestaande kaders, zoals die voortvloeien uit een aantal richtinggevendende bronnen, waar in de brief naar wordt verwezen voor een meer uitvoerige uitleg. De brief benadrukt dat het nadrukkelijk niet de bedoeling is om dit bestaande kader met deze brief te wijzigen. In deze paragraaf wordt in het bijzonder aandacht besteed aan aspecten van het kader van artikel 68 Grondwet die in de praktijk nog wel eens voor verwarring of discussie zorgen, zoals het leerstuk van de 'aanvankelijke weigering' en de omgang met ambtelijke adviezen.

2. Reactie op de motie-Chakor

Tijdens het tweeminutendebat van 19 maart 2025 heeft het lid Chakor (GL/PvdA) een motie ingediend die de regering vraagt om te herbevestigen 'dat op grond van artikel 68 een individueel Kamerlid specifieke documenten binnen een redelijke termijn moet kunnen ontvangen, tenzij het belang van de Staat zich hiertegen verzet, en dat dit laatste dan adequaat dient te worden gemotiveerd'. In de brief wordt dit bevestigd, met een aantal kanttekeningen. Dit antwoord is in lijn met een antwoord dat uw ambtsvoorganger in 2024 aan de Kamer heeft gegeven op een vergelijkbare vraag.

In de brief wordt verder nog gereageerd op twee kritiekpunten die in de overwegingen van de motie zijn opgenomen. Ten eerste zou het kabinet de grond 'belang van de staat' in de praktijk wisselend interpreteren en ten tweede zou een beroep op het belang regelmatig onvoldoende worden onderbouwd. Het is niet per se noodzakelijk om te reageren op deze punten omdat het slechts overwegingen zijn, maar als deze kritiek onweersproken blijft, kan ten onrechte de indruk ontstaan dat het kabinet de kritiek onderschrijft.

3. Een versterkte procedure voor informatieverzoeken

Onze referentie
2025-0000385569

Naar aanleiding van uw toezegging aan het lid Van Waveren om het geldend kader met de Kamer te delen, vroegen de leden Van Nispen en Sneller of u dan ook een voorstel wilde doen voor de versterkte procedure uit het Hoofdlijnenakkoord. U hebt hierop toegezegd in de brief tevens in te gaan op de vraag of (en hoe) de procedure versterkt kan worden.

Datum
20 juni 2025

In de bijgevoegde brief wordt uitgelegd dat de procedure voor informatieverzoeken is versterkt door de instelling van de Tijdelijke commissie en dat u zich binnen het kabinet inzet voor de informatiepositie van Kamerleden en een adequate motivering van een beroep op het belang van de staat. Ook wordt aangeboden om in gesprek te treden met de Kamer over knelpunten in deze werkwijze en over mogelijkheden die de Kamer eventueel ziet om de procedure verder te versterken. Tot slot wordt gewezen op de in de Contourennota constitutionele toetsing aangekondigde onderzoek naar de vraag of de rechterlijke toetsing van wetten, regels en besluiten zich mede kan uitstrekken tot de interinstitutionele bepalingen van de Grondwet, waaronder artikel 68 van de Grondwet.

4. Reactie op het advies over de bescherming van ambtenaren

Het Kamerlid Flach stelde tijdens een commissiedebat over de Wet open overheid op 20 maart 2025 dat het functioneren van de ambtelijke organisatie belemmerd kan worden omdat in beginsel alle interne stukken openbaar gemaakt worden. Hij verwees naar een kritisch advies uit 2024 waarin gepleit werd voor meer bescherming van persoonlijke beleidsopvattingen. De heer Flach vroeg of u – mogelijk schriftelijk – op dit advies wilde reageren.

U hebt tijdens het debat geantwoord dat persoonsgegevens van ambtenaren niet openbaar gemaakt worden en dat persoonlijke beleidsopvattingen niet in (tot een ambtenaar) herleidbare vorm worden verstrekt. Daarnaast hebt u toegezegd dat u schriftelijk zult reageren op het advies waar de heer Flach aan refereerde.

Het advies is in 2024 opgesteld door de hoogleraren Barkhuysen en Van Slooten op verzoek van de Vereniging van Hogere ambtenaren bij het Ministerie van Financiën (VHMF). Aanleiding hiervoor waren (onder meer) de gevolgen die het toeslagenschandaal hadden gehad voor ambtenaren van Financiën. De VHMF heeft het advies met haar reactie erop openbaargemaakt. Het advies was niet (formeel) aan het kabinet aangeboden en het (toenmalige) kabinet heeft er dan ook niet op gereageerd.

Er dient volgens de hoogleraren een betere balans bereikt te worden tussen (i) het belang van openheid en transparantie en (ii) het belang van bescherming van de individuele ambtenaar. Gezien het verzoek van het lid Flach ligt het in de rede om vooral te reageren op de aanbeveling die Barkhuysen en Van Slooten doen om in de *Beleidslijn actieve openbaarmaking nota's 2022* op te nemen dat herleidbare informatie zoals persoonsgegevens in beginsel niet wordt verstrekt, zeker niet als het gaat om ambtenaren die niet vanuit hun functie in de openbaarheid treden (aanbeveling 1 op p. 64).

In de brief is beschreven dat namen van ambtenaren niet openbaar worden gemaakt. Als er persoonlijke beleidsopvattingen van ambtenaren openbaar worden gemaakt, dan gebeurt dit zonder vermelding van naam, functie en contactgegevens van de betrokken ambtenaar. Desondanks valt niet geheel uit te sluiten dat soms wel valt te achterhalen welke ambtenaar een bepaald stuk heeft geschreven, en dus ook wat de persoonlijke beleidsopvattingen van die ambtenaar zijn. Het zou echter te ver gaan om in dergelijke gevallen steeds te besluiten om een stuk niet openbaar te maken. Dit gebeurt slechts als er een risico bestaat op ernstige bedreigingen van een ambtenaar. Deze benadering is neergelegd in de Beleidslijn en maakt een goede afweging van de verschillende belangen mogelijk. Een wijziging van de Beleidslijn is dus niet nodig.

Onze referentie
2025-0000385569

Datum
20 juni 2025

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Verzendversie Kamerbrief	
2	Bijlage bij Kamerbrief	